

Vanuit gevoel, na onderzoek, overwogen risico nemen

Annet Weitering in gesprek met Nico Disseldorp en Suzanne Kat-Disseldorp
van zorgboerderij Ons Verlangen

Onder de rook van Amsterdam ligt het dorpje

Zunderdorp. Even buiten de kern ligt zorgboerderij

Ons Verlangen. Aan de tafel in de keuken van Ons

Verlangen zitten Nico en Bea Disseldorp, hun doch-

ter Suzanne Kat-Disseldorp en hun (klein)kinderen

Steffie, Sterre en Jordy. Jeroen Kat, de echtgenoot

van Suzanne, steekt een aantal malen zijn hoofd om

de deur om even te overleggen over de doorgaande

werkzaamheden. Ook de moeder van Nico

Disseldorp woont nog op het erf. Zij verzorgt, ook al

is ze inmiddels 84, nog altijd de groentetuin. Dochter

Debby heeft er een paardenpension voor zo'n vijf-

tien paarden en heeft tien fok- en rijpaarden. Op het

bedrijf werken ook nog zo'n 25 hulpboeren en

-boerinnen; mensen met een (verstandelijke) handi-

cap, die graag hun handen uit de mouwen steken.

Een aantal daarvan woont in het (tijdelijk) woon-

complex dat achter op het erf is opgetrokken.

Het bedrijf heeft tussen 1980 en nu een aantal grote veranderingen doorgemaakt, geïnitieerd door Nico en Suzanne; veranderingen van 'gewoon' boerenbedrijf, naar biologisch bedrijf, naar zorgboerderij. Over die veranderingen op eigen kracht gaat het gesprek dat Annet Weitering (programmamanager bij Sioo) met Nico Disseldorp en Suzanne Kat-Disseldorp voert. Steeds terugkomende begrippen in het gesprek zijn 'gevoel', 'onderzoeken', 'goed overwogen risico nemen'. Belangrijke motto's zijn: 'Als je ergens voor gaat, dan voor 100%, anders moet je het laten' en 'Stilstand is achteruitgang'.

Schaalvergroting

"Als jullie 15 of 20 jaar teruggaan in de tijd, had je dan ooit gedacht dat je dit bedrijf nu zou hebben", vraagt Annet Weitering.

"Nee", zegt Nico Disseldorp, "zo had niemand dat gedacht". Hij geeft een kort historisch overzicht: "In 1972 kocht mijn vader deze boerderij. We hadden een kleiner bedrijf in het midden van het dorp, maar daar was verder boeren geen optie. Overstap naar dit bedrijf betekende een behoorlijke schaalvergroting. Ik wilde altijd boer worden en dat was ook de reden dat mijn ouders de stap naar een grotere boerderij hebben gezet. Mijn vader had eerst 15 koeien en daarnaast fokvarkens en

kippen. Hier gingen we meteen 35 koeien melken. Mijn vader heeft altijd moeite gehouden met dat grote, met die veranderingen. Dat resulteerde erin dat Bea en ik in 1980 het bedrijf van mijn vader overnamen. Die was toen pas 59 en er waren nog zo'n vier of vijf kinderen thuis, dus er moest een aardig inkomen binnenkomen voor al die mensen. Dat vroeg weer om schaalvergroting. Ik ging toen 90 koeien melken op 20 ha land, dat was weinig land en dat betekende veel voer aankopen". Op de vraag van Annet hoe Nico de juiste schaalvergro-

Als je ergens voor gaat, dan voor 100%, anders moet je het laten

tingvoor het bedrijf bepaalde, vertelt Nico: "Dat hangt af van het geld dat nodig is om de zaak gefinancierd te krijgen. In het begin was dat een - voor die tijd niet ongebruikelijk - wat simpele huisvesting; oude gebouwen die we ombouwden tot slaapplek en buiten een plek waar we de koeien konden voeren. We hadden toen wel al een voercomputer voor het krachtvoer en we hadden een goede melkstal. Kennis over zaken betrokken we van Landbouwvoorlichting. Als jonge ondernemer moesten we natuurlijk bij de bank aankloppen, dus we moesten berekeningen maken met de accountant.

Die is nog steeds een belangrijke informatiebron voor ons". "Je moet er wel bij vertellen dat arbeidstijd niet gerekend werd", vult Suzanne aan, "dat betekende dus extreem lange dagen maken, erg veel tijd investeren." "Ach ja, maar het is mijn hobby", zegt Nico, "het is dat wat ik mijn hele leven al gewild heb, dat bruist in mijn bloed. Vooral de veelzijdigheid trekt me aan. Ik ben geen boer die de hele dag in de stal zit. Wij hebben bijvoorbeeld veel zelf gebouwd."

Steeds meer en steeds sneller?

Eind jaren '80 kreeg ik wel steeds meer het gevoel van er klopt iets niet. Dat 'steeds meer en steeds sneller' is dat het nou waarom ik boer geworden ben? Steeds meer koeien die steeds meer liters melk geven ... Ik kreeg er steeds meer moeite mee en ik had het gevoel alsof er steeds meer dingen bij die koeien kwamen waar ik mijn vinger niet achter kon krijgen, ik kreeg het gevoel dat mijn land dood was. Toen vroeg ik me af of ik wel voor de wereldmarkt wilde blijven produceren, met die groei. Ik was in contact met weidevogelbescherming, deed mee aan onderzoeken en zo. De natuurvereniging had een project rond humusteren met maaigras van dijken.

Stilstand is achteruitgang

Dat gras moest afgevoerd worden. Als boeren dat mengen met hun drijfmest, dan krijg je daar die ouderwetse stalrest van en dat is beter voor de grond en voor de weidevogels. Wij injecteerden pure drijfmest en dat ging de eerste jaren best goed, maar op een gegeven moment hadden we geen mollen en dus geen wurmen meer. Dat was niet goed voor het land en niet voor de weidevogels. Wij zijn in het tweede jaar van dat natuurproject mee gaan doen en dat was een goede eerste stap naar biologisch boeren. Die stap is echt een grote stap, want je mag geen kunstmest meer gebruiken, geen bestrijdingsmiddelen, geen preventieve antibiotica, dus je productie loopt in eerste instantie achteruit."

Bea maakte haar man er op attent dat de omschakelperiode van gangbaar naar biologisch boeren op dat moment nog op een jaar stond, maar in korte tijd naar twee jaar zou gaan. In die omschakeltijd investeert een boer in biologisch boeren, maar de producten zijn nog geen biologische producten met bijbehorende hogere afzetprijzen. Hoe korter de omschakeltijd, hoe beter dus.

"Dus je constateerde dat er grenzen waren aan groei, keek goed om je heen en besloot dat dit het moment was om in te stappen", constateert Annet. "Ja", zegt Nico,

"en ik voelde me er zoveel beter bij". "Terug naar je roots", vat Suzanne samen en vervolgt: "Het rendement zit vooral in het gezond houden van de dieren. Als je veel vraagt van een dier, dan volgt altijd ergens de rekening en die kan je bij biologisch boeren niet meer met, bijvoorbeeld, antibiotica te lijf".

Biologisch boeren is kringloopdenken volgens Nico. Als er ergens iets misgaat dan is dat omdat er een schakel niet klopt: "Als een koe genetisch teveel melk wil produceren, maar het land levert niet de producten op die de

Suzanne Kat-Disseldorp

De accountant is nog steeds een belangrijke informatiebron voor ons

koe nodig heeft om te produceren, dan is er dus iets mis met het land of er is iets mis met de koe. Die zijn niet in balans. Je kan een koe wel 1000 liter meer laten geven, maar als dat betekent dat de dierenarts steeds over de vloer komt, dan is die winst snel weg. Je moet dus niet meer het onderste uit de kan willen, niet op korte termijn maar op langere termijn denken."

Nico wil over tien of vijftien jaar een gezond renderend bedrijf kunnen doorgeven en hij vindt ook dat hij maatschappelijk gezien een taak heeft. Ons Verlangen is het

enige melkende bedrijf tussen Broek in Waterland en de E10, terwijl in dat gebied vroeger meer dan 30 bedrijven zaten: "Als wij er tussen uit zouden vallen, dan heeft dat gebied echt een probleem."

'Steeds meer en steeds sneller', is dat het nou waarom ik boer geworden ben?

Van boer naar zorgboer

Annet vraagt hoe de overstap is gemaakt naar zorgboerderij, met winkel en ijsstun?

Dat vloeide voort uit het feit dat er altijd al veel mensen over de vloer waren bij Ons Verlangen; jongens uit Amsterdam-Noord, oppaskinderen van stewardessen vanuit Schiphol. Daarbij kwam dat Suzanne, net als haar vader, altijd boer wilde worden. "Maar mijn vader en moeder demotiveerden me", zegt Suzanne, "ik moest eerst maar eens een vak leren. Ze wisten immers niet hoe het met het boerenbedrijf zou gaan. Daarbij kon ik wel met iemand thuiskomen, die niets in dat boerenpak zag en ik kan een bedrijf niet alleen runnen." Toen ze acht jaar was gaf Suzanne aan dat ze zorgboerin wilde worden en wilde werken met kinderen met hersenproblematiek. Ze heeft het opgroeien op een boerderij met dieren altijd fantastisch en veilig gevonden en gunt dat ook aan anderen. De directe aanleiding is echter de film Palomino, over een vrouw die invalide wordt en uiteindelijk met paarden en kinderen gaat werken (naar een boek van Danielle Steel). Ze weet dus welk 'vak' ze wil leren en hoewel de basisschool aangeeft dat het VBO voor haar geschikt is, haalt ze toch met discipline en motivatie de Mavo ("Ik stopte niet eerder met huiswerk, dan dat ik zeker wist dat ik een 8 ging halen"). Vervolgens stroomde ze door naar de MBO-opleiding Sociaal Pedagogisch Werker. Ze werkt dan, om haar eigen zakgeld te verdienen, in een bejaardenhuis en in de thuiszorg. Omdat ze financieel zelfstandig wil zijn, doet ze in deeltijd de HBO opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening en werkt tijdens de studie in het bejaardenhuis. Ondertussen krijgt ze verkering met haar huidige echtgenoot Jeroen, trouwt en raakt zwanger van haar eerste zoon: "Ik kwam met zo'n dikke buik op het examen".

Suzanne heeft na afronding van de HBO aan de vereisten van haar ouders voldaan. Ze heeft een ander vak geleerd en werkervaring opgedaan: "Toen kwam ik bij mijn ouders en vroeg of ik nu eindelijk die zorgboerderij op mocht starten. Ik had in mijn eindexamenjaar al het nodige onderzoek gedaan naar zorgboerderijen. Mijn vader verwees mij naar Jaap Hoek Spaans van

Zorgboerderij 'Ons Verlangen'

Landzijde (www.landzijde.nl) en die zag me wel zitten als zorgcoördinator. Hij zocht iemand met verstand van de boerderij en van zorg. Ik kon daar twee dagen per week aan de slag en ondertussen starten met onze eigen zorgboerderij, maar ik mocht eerst bevallen van mijn zoon. Een week na de bevalling stond Jaap op de stoep om de zaken te gaan regelen. Wij, Jeroen, ik en mijn ouders, zijn rond de tafel gaan zitten om een en ander te bespreken, want het ging best wel lastig worden; mensen met gedragsproblemen en een verstandelijke beperking, die in de huidige zorgwereld niet hun draai konden vinden ... Dat kon ik eigenlijk niet alleen gaan doen. Jeroen was uitvoerder bij een hoveniersbedrijf en het idee was dat hij deels onbetaald verlof zou nemen om de zaak te helpen opstarten. Jeroens baas zei echter heel wijs: 'Je moet of het een doen of het ander, dus je neemt ontslag of je blijft als uitvoerder werken.' Hij had gelijk en Jeroen heeft dus ontslag genomen en zo zaten wij in december met een jong kind en beiden zonder baan, wel raar eigenlijk. In januari zijn we gestart en het ging zo goed en zo leuk!"

Als je veel vraagt van een dier, dan volgt altijd ergens de rekening

Blijven leren

Nico: "We hebben goed bekeken hoe we de aansprakelijkheid konden regelen, want dit is natuurlijk wel een bedrijf en er rijden landbouwmachines en vrachtwagens rond. Het mag niet ten koste van het bedrijf gaan." "Ja", zegt Suzanne, "we hebben ook goed rondgekeken bij andere zorgboeren. Hoe die dat deden. Dat doen we trouwens nog steeds. Als we op vakantie gaan dan gaan

De biologische zorgboerderij 'Ons Verlangen' is een biologisch melkveebedrijf met 100 melkkoeien, 200 stuks jongvee en 200 schapen en lammeren. De boerderij, gelegen in Zunderdorp even ten Noorden van Amsterdam, telt ongeveer 125 ha grond. 'Ons Verlangen' biedt tevens zo'n 25 mensen met een zorg- of hulpvraag een waardevolle dagtaak. Bij de boerderij is een winkel met eigen biologische producten, zoals groente en fruit, kaas, yoghurt en eieren, lams- en rundvlees en verse melk van de tap. Van april tot september is ook de IJstuin open met zelfgemaakt kwaliteitsijs of koffie met vers gebak. Meer informatie? www.zorgboerderijamsterdam.com

we altijd bij andere zorgboeren kijken. Daar leer ik veel van, niet alleen hoe het kan, maar ook wat ik niet wil." "Je hebt de mazzel dat je in dit nest geboren bent", zegt Nico, "je kunt hier laagdrempelig kijken of iets je past. Als we tot iets besluiten dan zetten we allemaal onze schouders eronder. Wordt het niets dan heeft het energie gekost, maar je bent een ervaring rijker." "Maar je maakt het wel af", vult Suzanne aan, "je schopt het niet zomaar in de hoek. Dat hebben jullie en ik van huis uit meegekregen." "Als je iets doet, dan doe je het goed of je blijft ervan af, maar wat je doet moet ergens toe leiden, moet toekomstperspectief hebben, anders moet je stoppen", vindt Nico.

"We hebben veel geleerd", zegt Suzanne, "en dat doen we nog iedere dag. Wat ik heel bijzonder vindt is de manier waarop wij geleerd hebben om samen te werken. Dat heeft best wel een stevige worsteling gekost. De meeste kinderen gaan het huis uit, maar ik bleef

thuis en het heeft wel de nodige emoties en tijd gekost om de ouder/kind-relatie los te laten en nieuwe verstandhoudingen op te bouwen."

Annet is benieuwd wat dat vraagt om die nieuwe (werk-) relatie tot stand te brengen. "Elkaar iets gunnen, respect voor elkaar op brengen, elkaar de ruimte geven", zegt Suzanne. Nico vult aan: "Niet altijd je gelijk willen krijgen. Niet iedereen hoeft dezelfde mening hebben, maar het moet wel werkbaar blijven. Je moet met elkaar verder." Suzanne: "Zoeken naar elkaars kwaliteiten. Zo bepaalt mijn vader wat er gebeurt met de koeien en Jeroen en ik wat er gebeurt met de zorg. Alles gaat in overleg, maar als het op beslissen aankomt, dan beslist mijn vader over de koeien en wij over de zorgaspecten. Dat geldt ook voor Debby, die beslist over de paarden."

Je moet dus niet meer het onderste uit de kan willen, niet denken op korte termijn maar op langere termijn

Elkaar gunnen

"Als ondernemers ontwikkelen we steeds meer inzicht in bedrijfsvoering. We weten dat we van die paarden niet echt rijk worden", zegt Nico, "maar dat moet je elkaar wel gunnen. Ik houd ook koeien aan die een andere misschien wel weg zou doen, bijvoorbeeld omdat ik er nooit trammelant mee heb gehad of omdat ze het over een tijdje misschien wel weer goed doen. Jeroen is helemaal wild van een shovel, dan moet hij die kunnen aanschaffen, ook al zou ik hem misschien wat duur vinden." "Ja, je moet elkaar iets gunnen", beaamt Suzanne, "niet iedereen die hier in de zorg rondloopt heeft een eigen budget. Er zijn ook mensen waar niks voor komt, maar als je bedrijf gezond is en je weet waar je geld aan uitgeeft, als je daar een visie over hebt, dan moet dat kunnen. Het wordt pas een probleem als je een blinde vlek hebt; er komt per maand zoveel binnen, maar het verdwijnt en ik weet niet waar Als je weet hoe het zit, weet je ook als het minder gaat waarin je moet snijden."

Als het niet linksom kan, dan rechtsom

Niet alle mensen uit de zorg werken op de boerderij. Jeroen is met een groep bezig met de groenvoorziening elders, vooral op plekken waar geen geld voor beschikbaar is. Als er budget is voor een begeleider, dan kan dat. Het gaat om werk waarvoor de reguliere groenvoorzieningsbedrijven geen belangstelling hebben, zoals kleine natuurgebiedjes, waar geen geld is voor onder-

houd, maar waar wel distels en jonge boompjes uitgetrokken moeten worden. Een deel van het 'zorgwerk' vindt dus buiten de boerderij plaats.

Op het verlanglijstje stond ook het 'verzorgd wonen'. Ons Verlangen heeft een stuk grond aangekocht en had al een vergunning om daar woningen te bouwen. Door dwarsliggende buurtbewoners is die vergunning weer ingetrokken. Daarom zijn er tijdelijke woningen achter op het erf gebouwd, in afwachting van de echte vergunning*. Daarover is goed gesproken, want het heeft consequenties voor de privacy van de bewoners van Ons Verlangen. "Maar met al dat gedoe over die bouwvergunning ... toen zat ik er echt doorheen en dan zoeken mijn vader en ik elkaar op", zegt Suzanne, "dan praten we erover en dan besluiten we dat we ons niet laten kisten. We blijven ontwikkelen, want stilstand is achteruitgang." Nico: "Die tijdelijke woningen zaten in twee maanden vol en ik moet zeggen het is geweldig. Ze wonen helemaal achter op het erf en hebben een aparte ingang. Het zijn echte hulpboeren. Zaterdag hebben we het eenjarig bestaan gevierd."

"Wie heeft dit bedacht, hebben jullie daar hulp bij ingeroepen, ik hoorde gemeente ...?", vraagt Annet. "Dat onderzoekt Suzanne allemaal", zegt Nico, "Als ze dat willen en ze onderzoeken het goed, dan moet dat kunnen. Stel dat het niks wordt, dan kost het je je spaargeld, maar je kunt er weer vanaf. Je moet positief blijven, niet stilstaan maar verder gaan, als het niet linksom kan dan rechtsom."

Op vakantie gaan we altijd bij andere zorgboeren kijken ... ook om te leren hoe het niet moet

Een mooie laatste zin voor dit artikel zou, volgens Nico zijn: "Bij Zorgboerderij Ons Verlangen is iedereen altijd welkom. Mensen kunnen er laagdrempelig een kijkje komen nemen als ze willen weten hoe het er op een boerderij aan toegaat, vooral in de zomer." Dus voor geïnteresseerden in het boerenbedrijf of in biologische producten ... www.zorgboerderijamsterdam.com

* Omdat er een groot draagvlak is, bij gemeente, provincie, bij de zorg, lijkt het er nu op dat de woningbouw alsnog gegund wordt. De rechter besluit daarover in de eerste week van oktober.